

Regeringens övergripande prioriteringar för EU-arbetet 2017

15 mars 2017

Regeringen

Inledning

EU befinner sig i en period av svåra utmaningar. Miljontals människor i Europa saknar arbete och känner sig inte delaktiga i det samhälle de lever i. Medborgarnas förtroende för EU är på många håll lågt. Det återspeglas i Storbritanniens folkomröstning om att lämna unionen. Vi har en allt mer oförutsägbar omvärld. Krig och konflikter fortsätter att driva människor mot Europa i hopp om att finna en fristad. Dessutom kan vi konstatera att klimathotet är starkare än någonsin. 2016 var det varmaste året på jorden sedan mätningarna startade.

För regeringen är det uppenbart att gränsöverskridande utmaningar kräver gränsöverskridande samarbeten. EU gör det möjligt för medlemsstaterna att hitta gemensamma lösningar och ska utgöra en stark röst för fred och grundläggande värderingar om mänskliga rättigheter, demokrati, rättsstatens principer och jämställdhet.

Trots utmaningarna tas nya viktiga beslut. Under 2016 har EU bland annat godkänt klimatavtalet från Paris, inlett genomförandet av FN:s globala mål för hållbar utveckling (Agenda 2030), undertecknat ett handelsavtal med Kanada (CETA), tagit steg mot en ny gemensam asylpolitik och skapat en europeisk kust- och gränsbevakning. EU har arbetat intensivt med att förenkla människors vardag genom att förbättra den digitala inre marknaden, till exempel genom att underlätta gränsöverskridande e-handel, sänka roamingavgifter och att göra det möjligt att använda digitala musik- och filmtjänster på resor inom Europa.

Det visar att EU-samarbetet behövs. Det är angeläget både för att möta globala utmaningar och för att underlätta vardagen för enskilda människor. Men samarbetet måste fortsätta att utvecklas och förbättras. Inte genom nya stora projekt som kräver fördragsändringar, utan genom att fokusera på områden där det finns ett mervärde i att samarbeta på europeisk nivå. De beslut som fattas ska genomföras. Regeringen ser också ett behov av att bättre förankra EU-politiken hos medborgarna och har därför startat ett arbete med information- och kunskapshöjande insatser samt nya former för dialog med näringsliv och civilsamhället för en ökad delaktighet i EU-arbetet.

Under året som gått har Sverige varit särskilt pådrivande i frågor som rör jobb, klimat och migration. Under 2017 ska samma tre sakpolitiska områden prioriteras. Utöver dessa tre områden kommer regeringens EU-arbete under

2017 präglas av ett starkt engagemang för att värna EU:s och Sveriges intressen i förhandlingarna om Storbritanniens utträde ur unionen.

Ett Europa för jobb och inkluderande tillväxt; Det ska vara ordning och reda både på svensk och på europeisk arbetsmarknad. Regeringen driver arbetet för ett mer socialt Europa med full kraft och den 17 november 2017 står statsministern tillsammans med kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker värd för ett toppmöte i Sverige om rättvisa jobb och tillväxt.

En mer ambitiös klimat-, energi- och miljöpolitik; EU måste visa ledarskap i kampen mot klimatförändringar och genomföra Parisavtalet. Viktiga steg har redan tagits och lagstiftning på framförallt miljö, - klimat och energiområdet förhandlas för att ställa om till ett mer hållbart samhälle.

En solidarisk flykting- och migrationspolitik och en säker omvärld; Det har gjorts framsteg för att hantera migrationssituationen, särskilt när det gäller samarbete för att bekämpa människosmuggling och grundorsakerna till att människor flyr. Fortfarande återstår att få ett nytt fungerande asylsystem på plats, där alla EU:s länder tar ansvar för att ta emot människor på flykt och som ska vara effektivt, rättssäkert, långsiktigt hållbart, humant och medge beslut av hög kvalitet som värnar asylrätten.

Storbritanniens utträde ur unionen är en förlust för såväl EU som för Sverige. I de kommande utträdesförhandlingarna kommer regeringen att i första hand slå vakt om en fortsatt handlingskraftig och enad union, liksom en fortsatt nära relation mellan EU och Storbritannien. Regeringen kommer samtidigt värna både svenska medborgare bosatta i Storbritannien och svenska ekonomiska intressen. Regeringen kommer att värna den svenska EU avgiften samt aktivt verka för att den Europeiska läkemedelsmyndigheten (EMA) omlokaliseras till Sverige.

Ett Europa för jobb och inkluderande tillväxt

Europa behöver fler och bättre jobb. Välskötta statsfinanser, hög sysselsättning för både kvinnor och män och en väl fungerande inre marknad är förutsättningar för hållbar tillväxt och välfärd för alla. Regeringen verkar för ett mer socialt Europa där tillväxt och social rättvisa går hand i hand. En viktig del i detta arbete är att statsministern och kommissionens ordförande Jean-Claude Juncker tillsammans bjuder in till ett toppmöte i Göteborg den 17 november 2017. Genom att samla medlemsstater, arbetsmarknadens parter och andra nyckelaktörer på högsta nivå möjliggörs dialog och ökad förståelse för vad som kan göras för att främja rättvisa jobb och tillväxt.

Jobb och inkluderande tillväxt i ett konkurrenskraftigt Europa

För att möta framtidens behov och för att upprätthålla EU:s konkurrenskraft behövs gemensamma satsningar på forskning, innovationer och entreprenörskap, liksom förbättrade förutsättningar för omställning i industrin. Handelshinder på den inre marknaden ska motverkas och diskriminerande regelkrav undanröjas, samtidigt som höga skyddsnivåer för arbetstagare, folkhälsa och miljö behålls. EU behöver anpassa den inre marknaden regelverk och instrument till den digitala ekonomin så att den är öppen mot omvärlden och möter behovet av fria, gränsöverskridande dataflöden. På så vis får konsumenter och europeiska företag tillgång till fler marknader, de bästa teknologierna, tjänsterna och IT-lösningarna.

Regeringen kommer att verka för:

- Att initiativen inom ramen för Inre marknadsstrategin för varor och tjänster bidrar till att onödiga hinder för rörlighet inom varu- och tjänstesektorn försvinner, till exempel skillnader i nationella regelverk, diskriminering eller förbud.
- Att Strategin för EU:s digitala inre marknad leder till att europeiska företag kan skapa jobb och hållbar tillväxt och att de stödjer nya affärsmodeller.
- Att de frihandelsavtalsförhandlingar med tredjeländer som påbörjats fortsätter, att frihandelsavtalet med Japan avslutas och att handelsavtalet med Kanada genomförs.
- Att satsningar inom EU:s nästa ramprogram för forskning och innovation i ökad uträkning bidrar till att lösa samhällseliga utmaningar, ge ökad konkurrenskraft, fler jobb och bättre förutsättningar att ställa om till morgondagens affärslösningar.

Ordning och reda med rättvisa villkor på arbetsmarknaden

Det ska vara ordning och reda på den europeiska arbetsmarknaden. Det är positivt att människor söker sig till andra länder för att arbeta. Det bidrar till ökat välstånd och bättre levnadsstandard. Men det får inte leda till att företag konkurrerar med sänkta löner, dåliga arbetsförhållanden eller brister i säkerhet på arbetsplatsen. För att värna arbetstagarnas villkor, företagets konkurrenskraft och den fria rörlighetens legitimitet måste gränsöverskridande arbete förenas med den grundläggande principen om lika lön för lika arbete, och utövas i samklang med goda arbetsvillkor och god arbetsmiljö. Detta skapar förutsättningar för en hållbar tillväxt som kommer alla till del.

Regeringen har verkat för att rättvisa arbetsvillkor och ett mer socialt Europa ska få en större roll i EU-samarbetet. Kommissionen har exempelvis aviserat en europeisk pelare för sociala rättigheter och förelagit en revidering av utstationeringsdirektivet. Regeringens utgångspunkt förblir att medlemsstaternas kompetens, de nationella arbetsmarknadsmodellerna och arbetsmarknadens parter autonomi och kollektivavtalens ställning ska respekteras.

Europas invånare ska kunna lita på att deras sociala förmåner och rättigheter är skyddade när de söker arbete eller studieplatser inom unionen. De sociala trygghetssystemen är i grunden en nationell angelägenhet, men bör samordnas inom EU på ett sätt som främjar rörligheten för EU-medborgare, arbetstagare och egenföretagare.

Regeringen kommer att verka för:

- Att principen om lika lön för lika arbete enligt tillämpliga lagar och kollektivavtal i arbetslandet bekräftas. Utländska arbetstagare ska så långt som möjligt likabehandlas med inhemsk arbetskraft, särskilt vad avser grundläggande arbets- och anställningsvillkor inom ramen för utstationeringsdirektivets område, samtidigt som den fria rörligheten respekteras.
- Att initiativet *En europeisk pelare för sociala rättigheter* bidrar till ett mer välmående och inkluderande EU. Tillväxt, produktivitetshöjning och ökad sysselsättning ska gå hand i hand med sociala framsteg som social trygghet, fler kvinnor på arbetsmarknaden och möjlighet till utveckling i arbetslivet.

- Att samordningen av de sociala trygghetssystemen utvecklas och främjar dialogen mellan medlemsländerna och rörligheten för personer inom EU, i synnerhet för arbetstagare. Även om bestämmelserna om samordning inte innebär gemensamma EU-system bör de utformas för att ange en rimlig balans mellan den enskildes sociala trygghet och ansvars- och kostnadsfördelningen mellan medlemsstaterna.

Stärkt jämställdhet och möjlighet till omställning för dagens och morgondagens jobb

Stärkt jämställdhet är både en rättighetsfråga och en förutsättning för att öka Europas tillväxt och globala konkurrenskraft. När kvinnor står utanför arbetsmarknaden går tillväxtpotential till spillo. Vi behöver skapa bättre möjligheter för både kvinnor och män att förena arbete och familjeliv, för att skapa bättre förutsättningar för ett högre arbetskraftsdeltagande bland framför allt kvinnor.

Tillgång till utbildning under hela livet skapar goda förutsättningar för en flexibel arbetsmarknad vilket är en förutsättning för EU:s globala konkurrenskraft. Behovet av vidareutbildning genom hela livet ökar, inte minst som en följd av samhällets digitalisering och robotisering. Människor behöver utvecklas i takt med teknikutvecklingen och matchas mot nya typer av jobb.

Regeringen kommer att verka för:

- Ett jämställt och modernt föräldraskap som beaktar olika familjekonstellationer och säkrar ett högt arbetskraftsdeltagande bland framför allt kvinnor genom att främja jämställdhet. Arbetet med detta bör bedrivas inom ramen för *En europeisk pelare för sociala rättigheter* och initiativet *Ny start för arbetande föräldrar*.
- Att enskilda individers utveckling, livslånga lärande, samhällsengagemang och kritiska tänkande samt yrkesutbildningens viktiga roll understryks i kommande förslag inom *En ny kompetensagenda för Europa* och *En europeisk pelare för sociala rättigheter*. Initiativen bör lyfta fram åtgärder för att höja kunskapsnivån hos arbetstagare och arbetssökande med låg utbildningsnivå samt åtgärder för att på bästa sätt inkludera nyanlända i medlemsstaternas utbildningssystem.

En ambitiös klimat-, energi- och miljöpolitik

Klimatförändringarna hotar vår livsmiljö. De ger upphov till naturkatastrofer och driver människor på flykt. Vi står inför närmast existentiella utmaningar till följd av den mänskliga påverkan på ekosystemen och spridandet av farliga gifter. Detta är utmaningar som endast kan lösas genom gränsöverskridande samarbete. EU behöver en ambitiös och sammanhållen klimat-, energi- och miljöpolitik för att nå överenskomna klimat- och miljömålsättningar och för att EU ska vara en stark och pådrivande kraft globalt.

Sverige ska vara ett föregångsland och regeringen tar därför en ledande roll för att skynda på omställningen till en biobaserad och cirkulär ekonomi, med en högre andel förnybar energi.

En ambitiös klimat- och energipolitik

Parisavtalets är ett framsteg för såväl EU:s som Sveriges ansträngningar. Men utmaningarna stannar inte här. Avtalet måste nu genomföras för att nå klimatmålet om att hålla temperaturökningen långt under 2 grader, samt göra ansträngningar för att begränsa den till 1,5 grader.

För att EU ska minska sina utsläpp och genomföra Parisavtalet måste EU:s regelverk leda till en omställning och skärpt lagstiftning på miljö- klimat- och energiområdet.

Regeringen kommer att verka för:

- Att EU verkar för Parisavtalets genomförande och minskar sina utsläpp av växthusgaser. Det bör ske genom ett stärkt system för handel med utsläppsrätter samt reglerade utsläppsnivåer för den icke-handlande sektorn och sektorn för skog- och markanvändning.
- Att EU:s lagstiftning säkerställer att målen för förnybar energi och energieffektivisering nås samt skapar goda förutsättningar för hållbar bioenergi, inte minst inom transport- och värmesektorerna.
- Att regelverket på energi-, miljöskatte- och statsstödsområdena ses över för att möjliggöra effektiva ekonomiska styrmedel för att sänka utsläppen och klara klimatutmaningen.

En ambitiös miljöpolitik

För att uppnå ett hållbart samhälle prioriterar regeringen en giftfri miljö där farliga kemikalier fasas ut eller ersätts med bättre alternativ och där regeringen värnar den biologiska mångfalden. Synen på hur vi konsumerar

och värderar våra resurser måste förändras. Resurseffektivitet, återvinning, giftfria materialkretslopp och att använda avfall som en resurs är nyckelfaktorer för en minskad miljö- och klimatpåverkan. Den cirkulära och biobaserade ekonomin bidrar till ett hållbart samhälle som säkerställer kommande generationers behov samt gynnar näringslivsutveckling och nya jobb.

Regeringen kommer att verka för:

- Att initiativen i kommissionens handlingsplan om en cirkulär ekonomi leder till att avfall hanteras som en resurs, att produkter blir allt mer hållbara, att höga och likvärdiga krav ställs på återvunnen råvara samt att icke-förnybara material över tid ersätts med förnybara. Konsumenter ska gynnas av att man ställer om till nya produktions- och konsumtionsmönster.
- Att förhandlingarna om direktiven på avfallsområdet leder till utfasning av särskilt farliga ämnen, höga och likvärdiga krav på återvunnen råvara och nyråvara, giftfria materialkretslopp, marknader för sekundära material, förbud mot deponering av återvinningsbart avfall samt en hållbar hantering av biologiskt avfall.

En solidarisk flykting- och migrationspolitik och en säker omvärld

Under 2015-2016 fattades flera viktiga beslut för att hantera den akuta flyktingsituationen och stärka nuvarande asylsystem. Det gäller framför allt förstärkt gräns- och kustbevakning och ökat samarbete om återvändande med länder utanför EU. Viktiga steg togs också i samarbeten med dessa länder för att bekämpa grundorsakerna till att människor tvingas fly. Däremot är det inte acceptabelt att vissa medlemsstater vägrar genomföra fattade beslut.

Trots att flyktingströmmarna minskat var det många människor som under det gångna året riskerat sina liv och sökt sig till Europa. EU måste därför fortsätta arbeta för en fungerande gemensam och hållbar migrationspolitik.

Sverige är en av de medlemsstater som bidragit mest på migrationsområdet. Både genom det stora mottagandet av skyddsbehövande och genom operativt stöd till andra medlemsstater som t.ex. Grekland som är i stort behov av hjälp. Dessutom är Sverige en av de största givarna av humanitärt stöd till länder nära konflikthärdarna, där de flesta flyktingarna befinner sig. Det är inte hållbart att enbart ett fåtal länder tar ett stort ansvar. Fler medlemsländer måste ta ett större ansvar än vad de hitintills gjort.

Ett fungerande gemensamt asylsystem

Det råder fortfarande stor oenighet bland medlemsländerna om hur ett nytt asylsystem ska utformas. Men den gemensamma asyl- och migrationspolitiken måste fungera och regeringen välkomnar därför Europeiska rådets ambition att skyndsamt kunna enas.

Regeringen kommer att verka för:

- Ett nytt gemensamt asylsystem inom EU, som är mer enhetligt och med en jämnare fördelning av de personer som söker skydd i EU. Detta system behöver innehålla förslag för att åstadkomma fler lagliga vägar till skydd i EU. Alla medlemsländer måste ta ansvar.
- Ett väl fungerande och rättssäkert återvändande för de personer som inte har rätt att stanna. Varje ansökan om asyl ska prövas individuellt.
- Att kontrollen av de yttre gränserna stärks. Det är en förutsättning för att den fria rörligheten inom Schengenområdet ska fungera.

Migrationssamarbete med länder utanför EU

En prioritering för Sverige är att bredda den globala ansvarsfördelningen för personer i behov av skydd. Detta är en förutsättning för att stora migrations- och flyktingströmmar ska kunna hanteras bättre.

Regeringen kommer att verka för:

- Ett fortsatt samarbete med prioriterade länder utanför EU för att bekämpa grundorsakerna till att människor flyr. Att EU ökar stödet till de länder i närområdet som tar ett stort ansvar för flyktingsituationen. Regeringen vill särskilt lyfta fram samarbetena med Turkiet, Libanon, Jordanien och västra Balkan.
- En politik som utvecklar partnerskapet med länder utanför EU när det gäller återvändande, samt motverkar grundorsakerna till ofrivillig migration.

En säker omvärld

EU-samarbetet har en viktig roll i värnandet av vår gemensamma säkerhet. Ett grannskap som präglas av demokrati, stabilitet och ekonomisk utveckling är viktigt för unionens långsiktiga utveckling och säkerhet. EU ska bevara och skydda den europeiska säkerhetsordningen som fortsatt utmanas av Rysslands aggression gentemot Ukraina. EU ska vidareutveckla det Östliga partnerskapet.

En gemensam säkerhets- och försvarspolitik som omfattar en effektiv krishanteringsförmåga och förmår att hantera både extern och intern säkerhet är avgörande för en bibehållen säkerhetsordning i Europa. Flera terroristattentat under det gångna året visar på behovet av ett starkare och mer samlat EU-agerande. Ett nära samarbete mellan EU och USA krävs för att hantera vår tids regionala och globala utmaningar.

EU behöver agera samlat för genomförandet av de globala målen för hållbar utveckling, Agenda 2030. Jämställdhet och alla människors rätt att åtnjuta mänskliga rättigheter ska vara en integrerad del av EU:s externa agerande.

Regeringen kommer att verka för:

- Att EU:s dialog med Ryssland är tydlig och principfast, och att stödet till Ukraina är starkt. EU:s sanktioner mot Ryssland ska upprätthållas så länge skälen till att de infördes kvarstår.

- Att EU upprätthåller EU-närmandeprocesserna för Västra Balkan och Turkiet.
- Att EU utvecklar konfliktförebyggande och krishantering i Mellanöstern och Afrika i samarbete med FN och regionala aktörer.
- Att genomförandet av EU:s globala strategi leder till ett mer proaktivt EU som utvecklar den civila och militära krishanteringsförmågan, och tar ett större globalt ansvar.